

Samen maken wij Teylingen

Collegewerkprogramma 2023

gemeente TEYLINGEN

Teylingen. *Moderne dorpen midden in de wereld*

Inhoudsopgave

Inleiding **5**

1. Samenleven **8**
- Maatschappelijke uitdagingen uit het Raadsprogramma 9
- Hoofdopgaven Collegewerkprogramma 2023 9
- Verfijning naar activiteiten in het Collegewerkprogramma 2023 10

2. Leefomgeving **12**
- Maatschappelijke uitdagingen uit het Raadsprogramma 13
- Hoofdopgaven Collegewerkprogramma 2023 13
- Verfijning naar activiteiten in het Collegewerkprogramma 2023 14

3. Bedrijvigheid **18**
- Maatschappelijke uitdagingen uit het Raadsprogramma 19
- Hoofdopgaven Collegewerkprogramma 2023 19
- Verfijning naar activiteiten in het Collegewerkprogramma 2023 20

4. Bestuur en ondersteuning **22**
- Maatschappelijke uitdagingen uit het Raadsprogramma 22
- Hoofdopgaven Collegewerkprogramma 2023 22
- Verfijning naar activiteiten in het Collegewerkprogramma 2023 24

5. Financiële paragraaf **26**

6. Bijlage 1. Dilemma's per portefeuille. **28**

Inleiding

Voor u ligt het werkprogramma van het college van Burgemeester en Wethouders van Teylingen.

Uit het raadsprogramma en de coalitieafspraken blijkt dat de gemeente Teylingen voor een aantal grote opgaven staat. Denk aan woningbouw en vergrijzing. Of aan de energietransitie, klimaatadaptatie en (energie)armoede. Ook bereikbaarheid van de regio en het herstel van het vertrouwen in de overheid zijn belangrijke onderwerpen.

Als college voelen we ons persoonlijk betrokken bij deze thema's. Vol vertrouwen spannen we ons hiervoor in, samen met de raad en onze inwoners en ondernemers. Zo zorgen we met z'n allen dat Teylingen klaar is voor de toekomst.

Als college zijn we bezorgd over de inflatie en de hoge energierekeningen waar onze inwoners op dit moment mee te maken hebben. Als gemeente hebben we geen invloed op de prijzen, maar wel kunnen we mensen ondersteunen. Niet iedereen weet waar ze terecht kunnen voor deze ondersteuning, wij gaan zorgen dat dit duidelijker wordt.

Ondertussen zullen Gemeenten en het Rijk samen met een plan moeten komen voor de langere termijn. Een landelijke aanpak, die zorgt dat de koopkracht niet meer zo hard daalt én dat we minder energie verbruiken – ook hier in Teylingen.

Gezamenlijke aanpak

De opgaven waar we voor staan, kunnen en willen we als overheid niet alleen oplossen. Deze uitdagingen vragen om een gezamenlijke aanpak met onze inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties.

Een gezamenlijke aanpak begint met een goed gesprek. Daarom wil het college graag van gedachten wisselen met inwoners, raadsleden, ondernemers en anderen. Voor welke keuzes staan we? Welke aanpak heeft kans van slagen? En waar kunnen we onderweg tegenaan lopen? Een aantal van de dilemma's zijn alvast op papier gezet, deze vindt u in bijlage 1.

Ambities

- We willen dat onze inwoners, jong en oud, prettig kunnen leven in Teylingen, daarbij willen we ze waar mogelijk helpen.
- We hebben aandacht voor middeninkomens, die vaak buiten steunregelingen vallen.
- We voeren de energietransitie uit en omarmen de circulaire economie, waarin spullen en grondstoffen zoveel mogelijk worden hergebruikt.
- We zorgen dat er voldoende woningen komen, die passen bij de behoeften en het budget van onze inwoners.

Tot slot

Tot slot nog enkele praktische punten. De prioriteiten worden zo veel mogelijk binnen de begroting uitgevoerd. Voor 2023 stellen we voor om eenmalig 500.000 euro te reserveren. Met dat bedrag kunnen we waar nodig versnellen of een extra impuls geven.

Wij zien het collegewerkprogramma als een werkdocument, dat we in de loop der jaren zullen aanvullen en waar nodig aanpassen. De aandacht in het huidige programma ligt op de plannen en projecten waarmee we in 2023 willen starten of die we versneld willen uitvoeren. Samen met de raad zullen we het werkprogramma voor 2024 en verder opbouwen.

Het is de bedoeling het programma jaarlijks te evalueren en uit te werken. Zo kunnen we schakelen als ontwikkelingen elkaar snel opvolgen.

Met dit programma willen we een beeld schetsen van wat er het komende jaar te gebeuren staat in Teylingen. We hopen dat het u stof tot nadenken geeft – of liever nog: gespreksstof. Graag ontmoeten we u om van gedachten te wisselen.

Burgemeester C.J.G. Breuer

Wethouder M.E.I. Volten

Wethouder H.M.A. Hooij

Wethouder E.W.A. Koek

Wethouder R.G.E. Wietsma

Raadsprogramma	Collegewerkprogramma
Inwoners centraal	› We werken volgens een door publieke waarden gedreven bestuurscultuur. › We werken samen aan de maatschappelijke opgaven. › We hebben aandacht voor de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad. › Samenwerken aan opgaven en dilemma's.
Duurzaam wonen voor alle doelgroepen	› Versnellen uitvoering Woonvisie. › Opzoek naar flexibele woonconcepten en geclusterde woonvormen › Vergroenen van de woonomgeving
Zorg en Welzijn	› Zicht op kwaliteit jeugdzorg › Preventie stimuleren bij inwoners door betere samenwerking betrokken instanties en wijkteams. › Ontlasten mantelzorgers › Brede aanpak armoede, inclusief energiearmoede › Verder uitvoering geven aan beleidsnota Teylingen positief gezond 2021-2024
Onderwijs	› We binden jongeren aan onze regio › Vebeteren en verduurzamen schoolgebouwen.
Duurzaamheid en energie	› Integraal uitvoering geven aan onze ambitie om als Teylingen in 2050 klimaatbestendig en klimaatneutraal te zijn. › Aan de slag met Uitvoeringsprogramma energietransitie 2022 - 2026. › Versneld en integraal uitvoeren van verduurzamen bestaande woningvoorraad. › Vergroenen openbare ruimte, leefomgeving. › Verkennen en benutten subsidieregelingen. › Samen werken met andere gemeenten aan overlast Schiphol.
Bereikbaar Teylingen	› Uitvoering geven aan de mobiliteitsplannen die zijn opgesteld. › Inzetten op duurzame mobiliteit (HOV, uitbreiden fiets- en wandelnetwerk) › Verbeteren verkeersveiligheid.
Economie en recreatie	› Regionale samenwerking versterken › Uitvoeren Centrumvisie › Ontwikkelen ruïne van Teylingen › Inzet op duurzaam, groen en actief toerisme
Veiligheid	› Samen werken aan prioritering binnen handhaving. › Aandacht voor digitale criminaliteit › Communiceren en zichtbaar maken resultaten veiligheidsaanpak en projecten Boa's. › Voortzetten regionale samenwerking tussen politie, OM en de gemeente Hillegom en Lisse.

1. Samenleven

Het programma 'Samenleven' is het eerste programma in de begroting 2023. Hierin staan de opgaven die we in de Maatschappelijke Agenda Teylingen (MAG) met elkaar hebben vastgesteld. De agenda bevat een integrale visie en acht opgaven voor het sociaal domein.

Maatschappelijke uitdagingen uit het Raadsprogramma

In het Raadsprogramma zijn de maatschappelijke uitdagingen op het gebied van Zorg, Welzijn en Onderwijs beschreven die in elk geval moeten worden opgepakt. →

Hoofdopgaven Collegewerkprogramma 2023

1. Zicht op kwaliteit jeugdzorg. Zorgen voor kwaliteitsverbetering en kostenbeheersing jeugdzorg in samenwerking met partners.
2. Preventie stimuleren inwoners door betere samenwerking betrokken instanties en wijkteams.
3. Ontlasten mantelzorgers door bijvoorbeeld passende respijtzorg.
4. Brede aanpak armoede inclusief energie armoede.
5. Verder uitvoering geven aan de beleidsnota Teylingen positief gezond 2021-2024.
6. Binden van jongeren aan onze regio.
7. Verbeteren en verduurzamen schoolgebouwen.

Maatschappelijke opgave Zorg en Welzijn

De zorg in Teylingen moet voor iedereen toegankelijk, betaalbaar en van goede kwaliteit zijn. De gemeente gaat uit van de eigen kracht van mensen en wil daar waar nodig is zoveel mogelijk hulp en ondersteuning (doen) bieden.

Goede zorg begint bij het welzijn van onze inwoners. Wij willen investeren in een gezonde levensstijl van onze inwoners. Ook willen wij eenzaamheid terugdringen en onze gewaardeerde vrijwilligers en mantelzorgers steunen en ontlasten.

De gemeente is sinds 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de jeugdzorg. Deze zorgtaken worden goed uitgevoerd, echter het slinken van de wachtlijsten en kosten blijven een uitdaging. Als gemeente zien wij oplossingen in het inzetten op preventie en vroeg signalering, meer samenwerking met partners en meer maatwerk in de jeugdzorg.

Maatschappelijke opgave Onderwijs:

Goed onderwijs bepaalt de startkansen van kinderen, de hele samenleving heeft hier belang bij. We zien voor de komende jaren kansen in het verder verbeteren en verduurzamen van onze schoolgebouwen en verbeterde samenwerking tussen scholen en partners.

Verfijning naar activiteiten in het Collegewerkprogramma 2023.

2023	Uitgangspunten en afspraken	Uitvoering	Wethouder Burgemeester
1.	**Zicht op kwaliteit jeugdzorg**	› Jeugdzorg/ondersteuning ouders zoveel mogelijk in eigen omgeving. Beweging inzetten naar geen huisuitplaatsingen. › Onderzoek doen naar drempel gebruik jeugdhulp. › Zicht hebben op kwetsbare gezinnen. Gebruik en doorontwikkeling sociale kaart. › Aandacht voor aantal aanbieders van zorg. › Inzet praktijkondersteuner jeugd voortzetten. › Inzicht wachtlijst en aanpak meer collectief	E.W.A. Koek
2.	**Preventie stimuleren inwoners door betere samenwerking betrokken instanties en wijkteams**	› Vroeg signalering door betere samenwerking tussen wijkteams, huisartsen, GGD, sport verenigingen, maatschappelijke instanties maar vooral met cliënten.	E.W.A. Koek en R.G.E. Wietsma
3.	**Ontlasten mantelzorgers**	› Ontmoeting mantelzorgers stimuleren / Fysieke centrale plek voor mantelzorgers voor informatie en ondersteuning. › Inzetten op het inzichtelijk maken van mantelzorgregelingen binnen de gemeente. › Verbeteren van de toegang tot mantelzorgregelingen om zo bij te dragen aan preventie en duurzame inzetbaarheid van mantelzorgers. › Inzetten op diverse passende vormen van respijtzorg op lokaal en zo nodig sub-regionaal niveau. › Herorientatie mantelzorgwaardering. › Extra ondersteuning en aandacht voor jonge mantelzorgers.	R.G.E. Wietsma
4.	**Brede aanpak armoede, inclusief energie armoede**	› We gaan actief aan de slag met het actieplan Armoede. › Contact met de inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen en bedrijven is een eerste belangrijke stap. › Hierbij is aandacht voor de groepen die extra risico lopen. › Op basis hiervan komt het komende jaar een actieplan en wordt er gestart met de uitvoering, in samenwerking met relevante ketenpartners. › Aandacht voor toegankelijkheid en bekendheid.	E.W.A. Koek
5.	**Verder uitvoering geven aan de beleidsnota Teylingen positief gezond 2021-2024.**	› We willen dat onze inwoners zo lang mogelijk mee kunnen doen in de samenleving. We zetten daarom in op het vergroten van veerkracht van inwoners. › We richten ons op de gezondheid van onze inwoners door het bevorderen van gezond gedrag, een gezonde leefstijl, een toegankelijke leefomgeving te creëren en de drempel naar bewegen en/of sporten te verlagen. › We zetten in op ontmoeten en verbinden met verenigingen en met welzijn door wijkgericht werken. › In lijn met het gedachtengoed van 'Positieve gezondheid', benaderen we in ons beleid 'gezondheid' als het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren. › Aandacht voor bestrijding eenzaamheid. › Invulling geven aan de behoefte aan alternatieve op levensfase gerichte woonvormen met de juiste leeftijdsbestendige (gezondheids)voorzieningen in en om het huis. We denken in mogelijkheden passend bij Teylingen.	R.G.E. Wietsma
6.	**Binden van jongeren aan onze regio**	› Jongeren in onze regio laten wonen. › We spannen ons extra in om de jongere generaties in Teylingen te betrekken. Door middel van actieve participatie krijgt de jeugd een stem in de gemeente. Om de inspraak van jongeren te verbeteren en de afstand tot de politiek te verkleinen zullen actief verschillende instrumenten worden ingezet. › Kindergemeenteraad voortzetten.	M.E.I. Volten E.W.A. Koek C.G.J. Breuer
7.	**Verbeteren en verduurzamen schoolgebouwen**	› We gaan in gesprek met schoolbesturen over het verduurzamen van schoolgebouwen. › En streven naar een inclusieve samenleving dat begint bij samen naar school gaan en vraagt iets van onze gemeente op het vlak van onderwijshuisvesting.	E.W.A. Koek

2. Leefomgeving

Het programma 'Leefomgeving' is het tweede programma in de begroting 2023.

In het programma 'Leefomgeving' staan opgaven die te maken hebben met de (schaarse) ruimte, woningmarkt, ondermijning, recreatie, infrastructuur en mobiliteit, klimaat, biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Maatschappelijke uitdagingen uit het Raadsprogramma

In het Raadsprogramma zijn de maatschappelijke uitdagingen op het gebied van duurzaam wonen voor alle doelgroepen, duurzaamheid en energie, een bereikbaar Teylingen en veiligheid beschreven, die in elk geval moeten worden opgepakt. Deze vier maatschappelijke opgaven zijn onderdeel van het programma 'Leefomgeving', zoals we die hanteren voor de programmabegroting Teylingen 2023.

Hoofdopgaven Collegewerkprogramma 2023

1. Versnellen uitvoering Woonvisie.
2. Versneld en integraal uitvoeren van verduurzamen van de gehele woningvoorraad.
3. Opzoek naar flexibele woonconcepten en geclusterde woonvormen.
4. Integraal uitvoering geven aan onze ambitie om in 2050 klimaatbestendig en klimaatneutraal te zijn.
5. Aan de slag met uitvoeringsprogramma energietransitie 2022-2026.
6. Vergroenen openbare ruimte, leefomgeving en woonomgeving
7. Strategisch netwerk versterken van betrokken gemeenten rondom Schiphol tegen overlast.
8. Verkennen en benutten subsidieregelingen.
9. Uitvoering geven aan de mobiliteitsplannen die zijn opgesteld.
10. Uitvoeren Centrumvisie.
11. Verbeteren verkeersveiligheid, conform mobiliteitsplan.
12. Projecten zichtbaar maken door te communiceren over wat we doen, boa's en politie.
13. Handhaving verkeersveiligheid.
14. Aandacht voor digitale criminaliteit.
15. We zetten de succesvolle regionale samenwerking tussen politie, het OM en de gemeentes Hillegom en Lisse voort en communiceren hier over.

Maatschappelijke opgave Duurzaam wonen voor alle doelgroepen:

Wij staan voor de opgave om voldoende betaalbare- en passende woningen te doen realiseren voor de diverse doelgroepen in onze gemeente. De claims op de ruimte in Teylingen nemen toe en dat vraagt om innovatieve en creatieve oplossingen, ook binnen de bestaande woningvoorraad. Het veranderende klimaat vraagt om energiebesparing, duurzaam bouwen en vergroenen van de leefomgeving.

Maatschappelijke opgave Duurzaamheid en energie:

We staan voor de opgave om in 2050 klimaatbestendig en klimaatneutraal te zijn, zodat ook de generaties na ons prettig kunnen leven in Teylingen. De opgave tot verduurzaming is een opgave van ons allemaal: overheid, ondernemers, inwoners en het maatschappelijk middenveld dragen allemaal hun steentje bij en werken samen om de doelstellingen te halen die zijn geformuleerd in het Klimaatakkoord. Als gemeente geven we het goede voorbeeld en trekken we samen op vanuit de gezamenlijke opgave.

Maatschappelijke opgave Een bereikbaar Teylingen:

De bereikbaarheid van onze regio staat onder druk, dit heeft invloed op de economie, leefbaarheid en het milieu van onze gemeente. Door regionaal samen te werken pakken we de mobiliteitsopgave op en de verkeersveiligheid van onze dorpen aan. Ook het verbeteren van de verkeersveiligheid op wijkniveau pakken we op.

Maatschappelijke opgave Veiligheid:

Veiligheid vormt de basis voor een aantrekkelijke, veerkrachtige en weerbare samenleving. Wij willen dat iedereen in Teylingen zich veilig voelt. Teylingen is een relatief veilige gemeente, toch wordt dit niet altijd zo ervaren. De gemeente zet in op preventie, communicatie en handhaving om de veiligheidsbeleving te verbeteren en de criminaliteit aan te pakken.

Verfijning naar activiteiten in het Collegewerkprogramma 2023.

2023	Uitgangspunten en afspraken	Uitvoering	Wethouder Burgemeester
1.	**Versnellen uitvoering woonvisie.**	› Door het 'Woonfonds Teylingen' in te stellen wil de gemeente Teylingen meer betaalbare woningen doen realiseren en zorgen voor doorstroming uit de sociale sector. Het woonfonds bestaat naast het vereveningsfonds. Het vereveningsfonds wordt gebruikt voor de haalbaarheid van sociale huurwoningen. Het woonfonds is voor de realisatie van het, in het woonprogramma 2020-2024 genoemde, middensegment. Het woonfonds kan ook worden gebruikt voor het verduurzamen van deze categorie woningen, of voor het zoeken naar slimmere en nieuwere oplossingen zoals tijdelijke huisvesting. › Onderzoeken hoe we gemeentelijk vastgoed kunnen gebruiken voor het faciliteren van de maatschappelijke huisvestingsbehoefte, zodat we nieuwe woonruimte creëren voor alle doelgroepen. › Op braakliggende terreinen waarop (permanente) woningbouw is voorzien, maar de ontwikkeling en bouw nog op zich laat wachten verkennen we kansen voor tijdelijke (flex)woningen voor jongeren en spoedzoekers. › We gaan gesprek met eigenaren leegstaande winkelpanden over herbestemming. › Onderzoeken op welke effectieve en efficiënte wijze de gemeente ouderen, in zowel de sociale huur- als koopsector, kan stimuleren of ondersteunen om door te stromen naar een woning die geschikt is voor een langer thuis wonen. › Zo mogelijk worden leegstaande gebouwen, waaronder scholen, kantoor- en bedrijfspanden, omgebouwd tot betaalbare woningen. › Voorstellen opstellen richting de gemeenteraad. Wellicht eerst in de vorm van een dilemmasessie.	M.E.I. Volten

2023	Uitgangspunten en afspraken	Uitvoering	Wethouder Burgemeester
2.	**Versneld en integraal uitvoeren verduurzaming van de gehele woningvoorraad.**	› Lokale ondernemers verbinden aan opgave verduurzaming woningen.	H.M.A. Hooij M.E.I. Volten E.W.A Koek
3.	**Opzoek naar flexibele woonconcepten en geclusterde woonvormen.**	› Op twee locaties experimenteren met alternatieve woonconcepten voor verschillende doelgroepen. Onderzoeken of we het Woonfonds hiervoor kunnen inzetten. › Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor het realiseren van kleinschalige woonvoorzieningen voor ouderen. › Onderzoeken hoe we het Woonfonds kunnen inzetten om er maximaal maatschappelijk rendement uit te halen, bijvoorbeeld door het te gebruiken om de verhuisketen op gang te brengen. › Flexibele inzet van bestaande woningen. › Fors inzetten op de schaarste van het woningaanbod voor verschillende groepen te verminderen. Bijvoorbeeld door te experimenteren met nieuwe woonconcepten. › Aantrekkelijke huisvestingsklimaat creëren voor jongeren. Denk aan kleinere (eenpersoons) huishoudens	M.E.I. Volten
4.	**Integraal uitvoering geven aan onze ambitie om in 2050 klimaatbestendig en klimaatneutraal te zijn.**	› Opstellen uitvoeringsmaatregelen klimaatadaptatie inclusief financiële onderbouwing (exploitatiekosten, investeringen, subsidies)	H.M.A. Hooij
5.	**Aan de slag met uitvoeringsprogramma Energietransitie 2022-2026**	› Doelen: • Energie besparen • Isoleren (woningen, bedrijven, maatschappelijk vastgoed) • Uitwerken warmtescenario's • Duurzame opwek: op daken en langs infrastructuur (zon en/of wind) › Overig • Verduurzamen vastgoed • Duurzame mobiliteit • Duurzame gebiedsontwikkeling • Verduurzamen bedrijfsleven › Naast Duurzaam Bouwloket (particulieren) start eind 2022 een virtueel Transitieloket Bollenstreek om bedrijfsleven ondersteuning te bieden bij energietransitie (besparen, isoleren, duurzaam opwekken).	H.M.A. Hooij

2023	Uitgangspunten en afspraken	Uitvoering	Wethouder Burgemeester
6.	**Vergroenen openbare ruimte, leefomgeving en woonomgeving.**	› Uitvoeren Bomenbeheerplan 2022 – 2032. › Uitwerking van Amendement 'Bomenbeleid – Behoud en toename aantal bomen' kent drie scenario's waarover de raad wordt geïnformeerd. › Uitvoeringsprogramma biodiversiteit is vrijwel gereed; integrale afweging financiering volgt in Kadernota 2024. › Informeren, enthousiasmeren van inwoners voor het groener maken van hun woonomgeving.	H.M.A. Hooij
7.	**Strategisch netwerk versterken van betrokken gemeenten rondom Schiphol tegen overlast.**	› Proactief naar inwoners communiceren welke inspanningen wij hierin leveren.	E.W.A Koek
8.	**Verkennen en benutten subsidieregelingen.**	› De komende periode wil Teylingen optimaal gebruik maken van subsidies: het Rijk, provincie Z-H en/ of Holland Rijnland (klimaat, wonen, mobiliteit). De kosten gaan soms voor de baat uit, specialisten adviseren Teylingen bij de aanvragen.	Allen
9.	**Uitvoering geven aan de mobiliteitsplannen die zijn opgesteld.**	› We voeren de mobiliteitsplannen die er al liggen uit. In samenwerking met de regio. • Fietsplan • Lokaal mobiliteitsplan • Regionaal mobiliteitsplan. • Uitvoering mobiliteitsmaatregelen noordelijke duin- en bollenstreek.	M.E.I. Volten
10.	**Uitvoering Centrumvisie.**	› We zetten in op een gestructureerde aanpak om de Centrumvisie daadwerkelijk uit te voeren en houden hierbij nadrukkelijk rekening met de integraliteit van de doelen die zijn geformuleerd in de visie. › Uitvoeren quick wins. › Versneld uitvoeren beeldkwaliteitsplan. › Mogelijke tijdelijke maatregelen in afwachting van definitieve ontwerp.	M.E.I. Volten
11.	**Verbeteren verkeersveiligheid, conform mobiliteitsplan.**	› Jaarlijks worden er minimaal 5 knelpunten aan gepakt. › Doorgaand verkeer in de kernen wordt verminderd. › Maximum snelheid in de bebouwde kom waar het kan naar 30 km per uur.	R.G.E. Wietsma
12.	**Projecten zichtbaar maken door te communiceren over wat we doen, boa's en politie.**	› Wij maken de projecten van de boa's zichtbaar en communiceren over de resultaten van de veiligheidsaanpak. › We stellen een communicatieplan op. › communiceren over resultaten veiligheidsaanpak.	C.G.J. Breuer
13	**Handhaving verkeersveiligheid.**	› We gaan in gesprek met de leden van de gemeenteraad over prioritering binnen handhaving en hieraan gekoppelde formatie. › In gesprek over aanpak met politie.	C.G.J. Breuer
14.	**Aandacht voor digitale criminaliteit.**	› We ondersteunen inwoners en ondernemers in Teylingen door middel van een bewustwordingsaanpak over cybercriminaliteit. › Het project Cyber-agents voor jongeren wordt voortgezet.	C.G.J. Breuer
15.	**We zetten de succesvolle regionale samenwerking tussen politie, het OM en de gemeentes Hillegom en Lisse voort.**	› Voor wat betreft ondermijning zetten we de samenwerking met politie, het OM en de gemeentes Hillegom en Lisse voort met focus op jonge aanwas.	C.G.J. Breuer

3. Bedrijvigheid

Het programma 'Bedrijvigheid' is het derde programma in de begroting 2023.

In het programma 'Bedrijvigheid' staan opgaven die te maken hebben met regionale economie, lokale economie, recreatie en toerisme en de bollensector.

Maatschappelijke uitdagingen uit het Raadsprogramma

In het Raadsprogramma zijn de maatschappelijke uitdagingen op het gebied van Regionale samenwerking en Economie en Recreatie beschreven, die in elk geval moeten worden opgepakt. Deze twee maatschappelijke opgaven zijn onderdeel van het programma 'Bedrijvigheid', zoals we die hanteren voor de programmabegroting Teylingen 2023. →

Hoofdopgaven Collegewerkprogramma 2023

1. Regionale samenwerking versterken.
2. Ontwikkelen ruïne van Teylingen.
3. Duurzaam groen en actief toerisme.

Maatschappelijke opgave Economie en Recreatie:

We willen een welvarende en toekomstbestendige gemeente zijn met aantrekkelijke recreatiegebieden voor inwoners en toeristen. We ondersteunen ondernemers die zich hierop richten. We zoeken de samenwerking met de regio, ook op dit terrein. We zorgen voor goed bereikbare dorpen en zien erop toe dat Teylingen een aantrekkelijke gemeente blijft om te ondernemen.

Maatschappelijke opgave Regionale samenwerking:

Samenwerking met andere partijen aan dezelfde opgaven biedt de kans om efficiënter problemen aan te pakken. De raad moet vroegtijdig de kaderstellende en controlerende rol in de regio, zowel inhoudelijk als financieel, pakken.

Door op verschillende niveaus, lokaal, regionaal, of zelfs landelijk, samen op te trekken ontstaat er ruimte. Denk hierbij aan samenwerking met provincies, buurgemeenten, de Veiligheidsregio, VNG, Leidse regio of bijvoorbeeld de MRA. Daarnaast ligt de uitvoering van veel opgaven bij gemeenschappelijke regelingen en/of verbonden partijen. Denk hierbij aan mobiliteit of de inzet van gelden voor de jeugdzorg.

Verfijning naar activiteiten in het Collegewerkprogramma 2023.

2023	Uitgangspunten en afspraken	Uitvoering	Wethouder Burgemeester
1.	**Regionale samenwerking versterken**	› We versterken de regionale samenwerking op het gebied van de economische agenda, mobiliteit (multi modaal, fiets, OV en auto) en wonen. › We versterken onze samenwerking op Duin- en Bollenstreek niveau en provincie, waar we werken aan het bijbehorende uitvoeringsprogramma DBS met hierin zes topprioriteiten voor de Duin- en Bollenstreek: · Actualisatie Greenport en gezamenlijke keuzes hernieuwde enegergiebronnen · Realisatie woningbouwopgave · Verbinden kennisintensieve sectoren · Maatregelenpakket ontsluiting noordelijke Duin-en bollenstreek · Corridorstudie mobiliteit/ruimte Leiden-Katwijk-Noordwijk · Ontwikkelen van een 'Regiobrand'. › Herijking van het ISG-beleid, hiervoor wordt een startnotitie voorbereid.	E.W.A. Koek M.E.I. Volten
2.	**Ontwikkelen Ruïne van Teylingen**	› We willen de Ruïne van Teylingen, de Westerbeekschuur en de omliggende terreinen aantrekkelijk maken om te genieten van deze bijzondere plek uit de Nederlandse geschiedenis. › In samenwerking met partijen (kleinschalige horeca, educatieve instellingen) willen we de ruïne van Teylingen gaan exploiteren.	R.G.E. Wietsma
3.	**Duurzaam, groen en actief toerisme**	› Kansen voor Teylingen oppakken samen met ondernemers. › Uitvoering van de Visie Verblijfsrecreatie in overleg met ondernemers.	H.M.A. Hooij

4. Bestuur en ondersteuning

Het programma Bestuur en ondersteuning is het vierde programma in de begroting 2023.

Maatschappelijke uitdagingen bestuur en ondersteuning uit het Raadsprogramma 'Inwoners staan centraal'.

Hoofdopgaven Collegewerkprogramma 2023

Het college hanteert in aanvulling op de maatschappelijke opgaven uit het Raadsprogramma de volgende bestuurlijke uitgangspunten.

1. We werken volgens een door publieke waarden gedreven bestuurscultuur. Dat houdt in dat bij het gemeentelijk handelen we uitgaan van de inwoners. Hoe kunnen onze inwoners het vertrouwen in de gemeente hebben en houden.
2. We gaan werken aan maatschappelijke opgaven.
3. Aandacht voor de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad bij overeenkomsten en afspraken met samenwerkingsverbanden/gemeenschappelijke regelingen.
4. Gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie werken vanaf de start samen aan opgaven en dilemma's. Deze werkwijze wordt in overleg tussen college en raad verder vormgegeven.

Maatschappelijke opgave:

We willen een gemeente zijn die wordt ervaren als toegankelijk, en laagdrempelig. Als bestuursorgaan zijn we duidelijk over onze rol, houding en wijze van communiceren in onze contacten. We werken samen met inwoners, ondernemers en organisaties. Initiatieven uit de samenleving worden met een open houding ontvangen. Ook betrekken we jongeren meer bij de politiek.

Lokale democratie

Participatie gaat over de mogelijkheden voor inwoners om mee te denken en mee te doen in een vroeg stadium van een initiatief of vanaf het voortraject van beleids- en projectvorming.

Verfijning naar activiteiten in het Collegewerkprogramma 2023.

2023	Uitgangspunten en afspraken	Uitvoering	Wethouder Burgemeester
1.	**We werken volgens een door publieke waarden gedreven bestuurscultuur**	› Het college omarmt de opgave om zo te besturen dat er maximaal ruimte wordt gegeven aan de innovatieve kracht en zelfredzaamheid van bedrijven, instellingen en inwonercollectieven en –initiatieven. (Participatie, Right to challenge) › We blijven goed luisteren naar de uitersten, maar we zetten ook in op het stille midden en zoeken de verbinding. › Aandacht voor jongerenparticipatie. › Dit krijgt vorm in het participatiebeleid dat in samenwerking met de gemeenteraad opgesteld. › Er wordt een participatieleidraad voor initiatiefnemers beschikbaar gesteld.	Allen
2.	**We gaan werken aan maatschappelijke opgaven.**	› Waar mogelijk kiest het college voor een integrale aanpak van grote maatschappelijk vraagstukken, waarbij we oplossingen zoeken in samenwerking met relevante maatschappelijke partners. › We bundelen de krachten met andere gemeenten om grote maatschappelijke vraagstukken in gezamenlijkheid verder te brengen.	Allen
3.	**Aandacht voor de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad bij overeenkomsten en afspraken met samenwerkingsverbanden/ gemeenschappelijke regelingen.**	› Het college stuurt erop dat de gemeenteraad door bijvoorbeeld de samenwerkingsverbanden vroegtijdig wordt geïnformeerd waardoor controle en kaderstelling te realiseren is. › We willen lokaal eigenaarschap van gemeenschappelijke regelingen versterken, grip houden op onze verbonden partijen. › Nota verbonden partijen vaststellen en afspraken maken over de informatievoorziening aan de gemeenteraad en het college.	Allen
4.	**Gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie werken vanaf de start samen aan opgaven en dilemma's.**	› We werken aan een werkvorm, om samen te werken aan de dilemma's.	

5. Financiële paragraaf

In dit werkcollegeprogramma hebben wij onze prioriteiten aangeven voor het komende jaar.

Het is gebruikelijk dat we bij dit Collegewerkprogramma een financiële paragraaf opnemen.

Dat is in dit geval lastig omdat het collegewerkprogramma nog op hoofdlijnen is. Een specificatie is daarmee nog niet mogelijk. Het college neemt zich voor om de ambities te verwezenlijken binnen de structurele kaders zoals vastgesteld in de begroting 2023-2026. Dit houdt onder meer in dat we een sluitende begroting voor 2023 presenteren. Voor het realiseren van de ambities in 2023 wil het college incidenteel 500.000,- euro reserveren. Dit omdat het nu nog te vroeg is om te kunnen beoordelen welke structurele kosten voortvloeien uit de gekozen prioriteiten. Inmiddels is er een eerste inschatting van de septembercirculaire. Deze laat zien dat er ruimte is in 2023 voor deze incidentele bijdrage. Zie onderstaande tabel.

Bedragen x €1.000 (-/- =nadeel)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Stand Kadernota 2023-2026	-2.494	-3.459	-3.087	-2.636
Meicirculaire 2022	*5.302*	*6.253*	*6.810*	*1.517*
Reservering verschil indexatie	*-480*	*-480*	*-480*	*-480*
Extra rijksmiddelen Jeugd		*277*	*333*	*245*
Nieuwe voorstellen	*-2.461*	*-1.704*	*-1.864*	*-1.839*
Actualisatie begroting	*266*	*494*	*826*	*808*
Stand begroting 2023-2026	132	1.381	2.538	-2.385
Aftrek incidentele uitgaven en inkomsten	-149	-109	0	0
Stand begroting 2023-2026: structureel evenwicht 2023-2026	**281**	**1.490**	**2.538**	**-2.385**
Septembercirculaire 2022	*1.054*	*400*	*-101*	*1.131*
Reservering uitwerking werkcollegeprogramma	*-500*	*0*	*0*	*0*
Financieel meerjarenperspectief na septembercirculaire 2022	**835**	**1.781**	**2.437**	**-1.254**

6. Bijlage

Bijlage 1. Dilemma's per portefeuille.

Bijlage 1. Overzicht dilemma's per thema gekoppeld aan de portefeuillehouder.

Thema Raadsprogramma	Dilemma	Portefeuillehouder
Duurzaam wonen voor alle doelgroepen	Een groot deel van de partijen steunt het initiatief om **hoogbouw** mee te nemen in de bouwmogelijkheden. Daartoe moet worden bepaald wat onder hoogbouw wordt verstaan.	M.E.I. Volten
Duurzaam wonen voor alle doelgroepen	Enkele partijen streven naar **30 procent sociale woningen** in de totale woningvoorraad. Dit zou resulteren in een hoger percentage sociale woningbouw in de nieuwbouw	M.E.I. Volten
Duurzaam wonen voor alle doelgroepen	Er zijn verschillen in **focus op de doelgroepen** – heeft een bepaalde doelgroep waarom prioriteit?	M.E.I. Volten
Duurzaam wonen voor alle doelgroepen	Het huisvesten van arbeidsmigranten.	M.E.I. Volten
Duurzaam wonen voor alle doelgroepen	Hoe wil de raad omgaan met het bouwen in het **buitengebied**.	M.E.I. Volten
Duurzaam wonen voor alle doelgroepen	Het voeren van een **actief grondbeleid**.	M.E.I. Volten
Duurzaam wonen voor alle doelgroepen	Dilemma is of gemeentelijke middelen ingezet kunnen worden om de doelen uit de **woonvisie** te bereiken. Partijen zitten hier verschillend in.	M.E.I. Volten

Thema Raadsprogramma	Dilemma	Portefeuillehouder
Zorg en Welzijn	Hoe krijg je iedereen aan het **samenwerken**	E.W.A. Koek en R.G.E. Wietsma
Zorg en Welzijn	Hoe vult de raad zijn **rol als opdrachtgever** in (bijvoorbeeld bij de aanbesteding van de (jeugd-)zorg om kosten beheersbaar te houden en ruimte voor maatwerk te bieden?	E.W.A. Koek
Zorg en Welzijn	Moet er een **drempel** komen voor het gebruik van **jeugdhulp** en hoe hoog zou die moeten zijn?	E.W.A. Koek
Zorg en Welzijn	Moet het **aantal aanbieders van zorg** worden ingeperkt?	E.W.A. Koek

Thema Raadsprogramma	Dilemma	Portefeuillehouder
Duurzaamheid en energie	**Hoe** gaan we de **ambities** halen? Met het plukken van het laaghangend fruit (isoleren en zonnepanelen op daken) halen we onze ambities niet.	H.M.A. Hooij
Duurzaamheid en energie	Over het ruimte maken voor **windenergie en zonneparken** verschillen de meningen.	H.M.A. Hooij
Duurzaamheid en energie	Hoe en in hoeverre kunnen **publieke middelen** ingezet worden om de **duurzaamheidsambities** te bereiken.	H.M.A. Hooij

Thema Raadsprogramma	Dilemma	Portefeuillehouder
Bereikbaar Teylingen	Het gebrek aan **doorstroming** in Teylingen heeft een regionale oorzaak. In de regio ligt de besluitvorming. Plaatselijk verschillen de partijen over de oplossingen.	M.E.I. Volten
Bereikbaar Teylingen	Partijen verschillen van mening over de **parkeernorm(en)**.	M.E.I. Volten

Thema Raadsprogramma	Dilemma	Portefeuillehouder
Economie en recreatie	Er zijn verschillende meningen en i**nzichten over het ISG-beleid**. Ook over de **regionale samenwerking** en rol van de **GOM** in de uitvoering.	M.E.I. Volten
Veiligheid	Geeft investeren in een hardere aanpak zoals **meer blauw op straat** het **gewenste effect** op de maatschappelijk opgave van veiligheid. Partijen zitten hier verschillend in?	C.G.J. Breuer
Financiën	Wanneer kan de **algemene reserve** ingezet worden, voor welk doel en hoeveel geld?	M.E.I. Volten
Financiën	De fracties zitten verschillend in de wijze van het **dekken van tekorten**.	M.E.I. Volten

gemeente
TEYLINGEN

teylingen.nl